

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปสาระสำคัญได้ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สมรรถภาพ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
 - 2.3 เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.4 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
 - 2.5 การบริหารโรงเรียน
 - 2.6 การจัดการเรียนการสอน
 - 2.7 การประกันคุณภาพการศึกษา
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สมรรถภาพ

สมรรถภาพ หรือ สมรรถนะ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Ability หรือ Competence ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะ ไว้ต่าง ๆ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 1128) ได้ให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะว่า ความสามารถ

เปลื้อง ณ นคร (2535 : 297) ได้ให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะว่า ความสามารถและความสามารถเป็นความหมายของสมรรถภาพ ดังนั้นสมรรถนะ และสมรรถภาพ จึงมีความหมายเหมือนกันคือหมายถึงความสามารถ

อานนท์ ศักดิ์วีระวิทย์ (2547 : 60 - 61) ได้ให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะว่าเป็นคุณลักษณะของบุคคล อันได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณสมบัติอื่น ๆ ได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นและสอดคล้องกับความเหมาะสมต่อบงค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถจำแนกได้ระหว่างผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานออกจากผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานได้อย่างเป็นเหตุและเป็นผล เรียกรวม ๆ กันว่า KSAOs (Knowledge Skill Affective Other Characteristics)

จันทิมา อมันตกุล (2549 : 12) ได้ให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะว่า สมรรถภาพ ความสามารถในการทำงานได้อย่างดี ประณีต พิถีพิถัน ความเก่ง ความชำนาญ ความเก่งกาจ ความฉลาดหลักแหลม ความสามารถหลายด้าน ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ ความคล่องแคล่ว ทักษะ ความสามารถทำงานที่ต้องการความชำนาญสูง วุฒิสามารถ พรสวรรค์ ความสามารถพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญ ความจัดเจนในงานอาชีพ ความสามารถเฉพาะตัว ความสามารถที่เหมาะสมกับงาน คนที่มีความฉลาดหลักแหลม คนที่มีสติปัญญาเป็นเลิศเป็นผู้รู้จักคิดหาเหตุผล

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า สมรรถภาพ หรือสมรรถนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงความสามารถของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เกี่ยวกับ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ตลอดจนบุคลิกลักษณะในการปฏิบัติกรตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการ และความคาดหวังของการปฏิรูปการศึกษา

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาในรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะในยุคปฏิรูปการศึกษา กรรมการจะต้องอาศัยสมรรถภาพหลายอย่าง ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะและความสามารถ และด้านคุณลักษณะที่เอื้อต่อการเป็นกรรมการในเรื่องนี้ วีระ รุญเจริญ (2546 : 49 - 50) ได้ประมวลสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการวิจัยไว้ ดังนี้

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
3. เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
5. การบริหารโรงเรียน
6. การจัดการเรียนการสอน
7. การประกันคุณภาพการศึกษา

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 40 (2545 : 19 - 20) ให้อำนาจคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุน กิจการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 20) ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงหมายถึง องค์คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแต่งตั้งตาม กฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย กำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติหลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุน กิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรฐานในการบริหารจัดการทางการศึกษา

1.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รวมทั้งอำนาจหน้าที่การบริหารงานบุคคลที่จะเกิดขึ้น ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สรุปอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังนี้

1.2.1 กำกับการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและ ท้องถิ่น

1.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา

1.2.3 มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับครูและบุคลากร ทางการศึกษา ในสถานศึกษาตามที่กำหนดว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษากำหนด

1.2.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้ เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษากับคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ (1) กำกับ (2) ส่งเสริม สนับสนุน และ (3) มีอำนาจอื่นตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด ซึ่งมีกรอบในการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 10 -12)

1.3.1 อำนาจหน้าที่ในการกำกับหมายถึง การกำกับให้สถานศึกษา ดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1.3.2 อำนาจในการส่งเสริม และสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา เพื่อให้ สถานศึกษามีความเข้มแข็ง บริหารงานอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการ การศึกษาแก่เยาวชน และประชาชนได้อย่างกว้างขวางทั่วถึง และจัดการศึกษาได้อย่างมี คุณภาพเป็นที่ยอมรับ สรรพคุณ เชื่อถือของประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น

1.3.3 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้ เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ใน สถานศึกษา อำนาจหน้าที่ในส่วนนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้าราชการครู และ บุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทที่เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน ที่ก่อให้เกิดการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้ก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ เน้นให้ความสำคัญที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรู้วิธีการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายมีคุณภาพและประสิทธิภาพก่อให้เกิดการใฝ่เรียนใฝ่รู้มีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความรู้กว้างขวางทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคปัจจุบัน ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงทำให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

หมวด 1 บททั่วไป

1. ความมุ่งหมายและหลักการ

พระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์ที่ต้องการเน้นย้ำว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

2. การจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

- 2.1 เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- 2.2 ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 2.3 การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3. สำหรับเรื่องการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

- 3.1 มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- 3.2 มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุก ระดับและประเภท

3.4 มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.5 ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

3.6 การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย บุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ หรือมีร่างกายพิการ หรือมีความต้องการเป็นพิเศษ หรือผู้ด้อยโอกาส มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ บิดามารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลในความดูแลได้รับการศึกษาทั้งภาคบังคับ และนอกเหนือจากภาคบังคับ ตามความพร้อมของครอบครัว บิดามารดา บุคคล ชุมชน องค์กร และสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมที่สนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณีดังนี้

2.1 การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษแก่บุตรหรือผู้ซึ่งอยู่ในความดูแล รวมทั้งเงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา

หมวด 3 ระบบการศึกษา

การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษาจัดได้ทั้งสามรูปแบบ และให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผล การเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งจัดไม่น้อยกว่า 12 ปี ก่อนระดับอุดมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ซึ่งแบ่งเป็นระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา ให้มีการศึกษาภาคบังคับเก้าปี นับจากอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด จนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก หรือ เมื่อสอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ สำหรับเรื่องสถานศึกษานั้น การศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้จัดใน

3.1 สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ เอกชน และโรงเรียนที่สังกัด

สถาบันศาสนา

3.3 ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย หรือ หน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับ สถานประกอบการกระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษา เฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาทั้งสามรูปแบบในหมวด 3 ต้องเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องสาระความรู้ให้บูรณาการความรู้ และทักษะด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาด้านภาษา โดยเฉพาะการใช้ภาษาไทย ด้านคณิตศาสตร์ ด้านการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งให้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล และปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา

นอกจากนั้น ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ยังต้องส่งเสริมให้ผู้สอน จัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

การประเมินผลผู้เรียน ให้สถานศึกษาพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติก การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ส่วนการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ ให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ประกอบด้วย

หลักสูตรการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ต้องมีความหลากหลาย โดยส่วนกลางจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองดี การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะของสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนสังคมและประเทศชาติ สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มเรื่องการพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และสังคมศึกษา

หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา

ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ แบ่งเป็นสามระดับ คือ ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา เพื่อเป็นการกระจายอำนาจลงไปสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษาให้มากที่สุด

5.1 ระดับชาติ ให้มีกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีอำนาจหน้าที่ กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทรวมทั้ง การศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาสนับสนุนทรัพยากรรวมทั้ง การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การจัดการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีองค์กรหลักที่เป็นคณะ บุคคลในรูปสภาหรือ คณะกรรมการตั้งองค์กร คือ สภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการการศาสนา และ วัฒนธรรม มีหน้าที่พิจารณา ให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด ให้สำนักงาน ของทั้งตั้งองค์กรเป็นนิติบุคคล

มีคณะกรรมการแต่ละองค์กร ประกอบด้วยกรรมการ โดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ และ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนกรรมการประเภทอื่นรวมกัน มีเลขานุการของแต่ละสำนักงาน เป็นกรรมการและเลขานุการ

5.1.1 สภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ มีหน้าที่ พิจารณาเสนอนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ นโยบายและแผนด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม การสนับสนุนทรัพยากร การประเมินผลการจัดการศึกษาการดำเนินการด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งการพิจารณากลับกรอกกฎหมายและกฎกระทรวง

5.1.2 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับ แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1.3 คณะกรรมการการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และ วัฒนธรรมแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้ง สถานศึกษาแต่ละแห่ง

5.1.4 คณะกรรมการการศาสนาและวัฒนธรรม มีหน้าที่พิจารณา เสนอนโยบายและแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม แห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการด้าน ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคล ดำเนินการจัดการศึกษาและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วย การจัดตั้งสถานศึกษานั้น ๆ

5.2 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานและการอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาโดยคำนึงถึง ปริมาณสถานศึกษา และจำนวนประชากรเป็นหลัก รวมทั้งความเหมาะสมด้านอื่นด้วย ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาให้มีคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ประสานส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษา

เอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย รวมทั้งการกำกับดูแลหน่วยงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพครู และผู้ประกอบการวิชาชีพบริหารการศึกษา ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองและครู ผู้นำทางศาสนาและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม โดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ

5.3 ระดับสถานศึกษา ให้แต่ละสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน และ

สถานศึกษาอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา มีคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาและจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้อง สภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ และให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ให้กระทรวงกระจายอำนาจทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษาฯ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

ส่วนที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภทตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น เพื่อเป็นการรองรับสิทธิและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม รวมทั้งประสานและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้

ส่วนที่ 3 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน

สถานศึกษาเอกชนเป็นนิติบุคคลจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท มีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต

ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ การบริหาร และการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการค้ากับ ติดตาม ประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษา ของรัฐ รวมทั้งรัฐต้องให้การสนับสนุนด้าน วิชาการและ ด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่น ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของรัฐของเขตพื้นที่ การศึกษา หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของ เอกชน โดยให้รับฟังความคิดเห็นของเอกชน และประชาชนประกอบการพิจารณาด้วย ส่วนสถานศึกษาของเอกชนระดับปริญญา ให้ดำเนินกิจการโดยอิสระภายใต้การค้ากับดูแล ของสภาสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร และจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่ง ครั้งทุกห้าปี โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การ มหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินและจัดให้มีการประเมินดังกล่าว รวมทั้งเสนอ ผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอก ไม่ได้มาตรฐานให้สำนักงานรับรองมาตรฐานฯ จัดทำข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานต้นสังกัด ให้สถานศึกษาปรับปรุง ภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการ ให้สำนักงานรับรอง มาตรฐานฯ รายงานต่อคณะกรรมการต้นสังกัด เพื่อให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

หมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยรัฐจัดสรรงบประมาณและกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา อย่างเพียงพอ มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ ฯลฯ ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา เป็นองค์กรอิสระมีอำนาจหน้าที่กำหนด

มาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ รวมทั้งกำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่นของรัฐและเอกชน ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ทั้งนี้ ยกเว้น ผู้ที่จัดการศึกษาตามอัธยาศัย จัดการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ วิทยากรพิเศษ และผู้บริหารการศึกษาระดับเหนือเขตพื้นที่การศึกษา ให้ข้าราชการของหน่วยงานทางการศึกษาในระดับสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นข้าราชการในสังกัดองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู ตามหลักการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

การผลิตและพัฒนาคุณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนามาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และการบริหารงานบุคคลของข้าราชการหรือพนักงานของรัฐในสถานศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายเฉพาะของสถานศึกษานั้น ๆ

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา โดยให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้มาตรการภาษีส่งเสริมและให้แรงจูงใจ รวมทั้งใช้มาตรการลดหย่อน หรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสม

สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งหารายได้จากบริการของสถานศึกษาที่ไม่ขัดกับการกิจหลัก อสังหาริมทรัพย์ที่สถานศึกษาของรัฐได้มา ทั้งจากผู้อุทิศให้หรือซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษา ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถานศึกษา บรรดารายได้และผลประโยชน์ต่าง ๆ ของสถานศึกษาของรัฐดังกล่าว ไม่เป็นรายได้ที่ต้องส่งกระทรวงการคลัง

ให้สถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล สามารถนำรายได้และผลประโยชน์ต่าง ๆ มาจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถานนั้น ๆ ได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้แก่การศึกษา โดยจัดสรรให้ผู้เรียน และสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ในรูปเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคล กองทุนประเภทต่าง ๆ และทุนการศึกษา รวมทั้งให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาด้วย

หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

รัฐจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและ โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่นเพื่อประโยชน์สำหรับการศึกษา การทะนุบำรุง ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น รัฐส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยจัดให้มีเงินสนับสนุนและเปิดให้มีการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในโอกาสแรก ที่ทำได้ อันจะนำไปสู่การแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ให้มีการระดมทุน เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จากเงินอุดหนุนของรัฐ ค่าสัมปทานและกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และ โทรคมนาคมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน รวมทั้งให้มีการลดอัตราค่าบริการเป็นพิเศษในการใช้เทคโนโลยี

ให้มีหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่พิจารณาเสนอโยกย้าย แขน ส่งเสริม และประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ในส่วนท้ายจะเป็นบทเฉพาะกาล กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ดังนี้ กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษา

ชั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2546 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2545 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ

จัดสรรงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2545 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการนับอายุเด็กเพื่อเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการศึกษา ภาคบังคับ พ.ศ. 2542 ประกาศคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์ และวิธีการผ่อนผันให้เด็กเข้าเรียนก่อนหรือหลังอายุตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2542

3. เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2546 :

3) ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาไว้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นใน สถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 20) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 4 ด้าน คือ มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านการเรียนการสอน มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และ มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 8 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้

1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้น
ของศาสนาที่ตนนับถือ

1.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต

1.3 มีความกตัญญูกตเวที

1.4 มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

1.5 ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

1.6 ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และ
ดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ตัวบ่งชี้

- 2.1 รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
- 2.2 การเข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม / โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

- 3.1 มีทักษะในการจัดการและทำงานให้สำเร็จ
- 3.2 เพียรพยายาม ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน
- 3.3 ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางานและภูมิใจในผลงานของตนเอง
- 3.4 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

- 4.1 สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบและมีการคิดแบบองค์รวม
- 4.2 สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการตัดสินใจได้
- 4.3 ประเมินและเลือกแนวทางการตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างมีสติ
- 4.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และมีจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้

- 5.1 มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์
- 5.2 มีผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติเฉลี่ยตามเกณฑ์
- 5.3 สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียน หรือนำเสนอด้วยวิธีต่างๆ
- 5.4 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
- 5.5 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
ตัวบ่งชี้

6.1 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการฟัง รู้จักตั้งคำถามเพื่อหา
เหตุผล

6.2 สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ รอบตัว ใช้ห้องสมุด
แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

6.3 มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ สนุกกับการ
เรียนรู้และชอบมาโรงเรียน

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
ตัวบ่งชี้

7.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ

7.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

7.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษ และหลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยง
ต่อความรุนแรง โรคภัยอุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ

7.4 มีความมั่นใจกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น

7.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี
และกีฬา

ตัวบ่งชี้

8.1 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะ

8.2 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านดนตรี / นาฏศิลป์

8.3 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านกีฬา / นันทนาการ

มาตรฐานด้านการเรียนการสอน

มาตรฐานด้านการเรียนการสอน มี 2 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 9 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ / ความรู้ ความสามารถ
ตรงกับงานที่รับผิดชอบหมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดี และมีครูเพียงพอ

ตัวบ่งชี้

9.1 มีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

9.2 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
 9.3 มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน
 9.4 มีการแสวงหาความรู้และเทคโนโลยีวิธีการใหม่ ๆ รับฟังความคิดเห็น
 ใจกว้างและยอมรับการเปลี่ยนแปลง

9.5 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าขึ้นไป

9.6 สอนตรงตามวิชาเอก – โท หรือตรงตามความถนัด

9.7 มีจำนวนพอเพียง (หมายรวมทั้งครูและบุคลากรสนับสนุน)

มาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

10.1 มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาและหลักสูตร
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

10.2 มีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียน และเข้าใจผู้เรียนเป็น
 รายบุคคล

10.3 มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
 สำคัญ

10.4 มีความสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง
 และผู้เรียน

10.5 มีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพ
 การเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน และอิงพัฒนาการของผู้เรียน

10.6 มีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อ
 พัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

10.7 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำผลไปใช้พัฒนา
 ผู้เรียนมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา

มาตรฐานด้านผู้บริหารและการจัดการศึกษา มี 6 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้
 ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมี
ความสามารถในการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้

- 11.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
- 11.2 มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 11.3 มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ
- 11.4 มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้อง

พึงพอใจ

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กร / โครงสร้างระบบการ
บริหารงานและพัฒนางค์กรอย่างเป็นระบบ ครบวงจร

ตัวบ่งชี้

12.1 มีการจัดองค์กร โครงสร้างและระบบการบริหารงานที่มี
ความคล่องตัวสูงและปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมตามสถานการณ์

12.2 มีการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบครอบคลุม

และทันต่อการใช้งาน

12.3 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

12.4 มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

12.5 ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจผลการบริหารงานและ
การพัฒนาผู้เรียน

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษา

เป็นฐาน

ตัวบ่งชี้

13.1 มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา

13.2 มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ และใช้หลักการมีส่วนร่วม

13.3 มีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมพัฒนาสถานศึกษา

13.4 มีรูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

13.5 มีการตรวจสอบและถ่วงดุล

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

14.1 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น

14.2 มีรายวิชา/ กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียน

ตามความสนใจ

14.3 มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนอง

ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน

14.4 มีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้และสื่อ

อุปกรณ์การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

14.5 มีการจัดระบบการบันทึกการรายงานผล และการส่งต่อข้อมูล

ของผู้เรียน

14.6 มีระบบการนิเทศการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอน

อย่างสม่ำเสมอ

14.7 มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียน

การสอน

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่าง
หลากหลาย

ตัวบ่งชี้

15.1 มีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มแข็งและทั่วถึง

15.2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถทางวิชาการ
และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

15.3 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษและ
ความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

15.4 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม

15.5 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี/ นาฏศิลป์ และกีฬา/
นันทนาการ

15.6 มีการจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์วัฒนธรรม ประเพณี
และภูมิปัญญาไทย

15.7 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย
 มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม และการบริการที่
 ส่งเสริมให้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้

- 16.1 มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม
 16.2 มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน
 16.3 มีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อ
 การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้และมีส่วนร่วม

16.4 มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว
 และสิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียง และอยู่ในสภาพใ้การใช้การได้ดี

16.5 มีการจัด และใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา
 มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ มี 2 มาตรฐาน 4 ตัวบ่งชี้
 มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้
 และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้

17.1 มีการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา
 ในท้องถิ่น

17.2 สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
 ในการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีความร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กร
 ทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ใน
 ชุมชน

ตัวบ่งชี้

18.1 เป็นแหล่งวิชาการในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน

18.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 :

4. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้นสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล หลักสูตรแกนกลางของประเทศเป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำไปใช้จัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งสำหรับการจัดการศึกษาทุกกลุ่ม เช่น การศึกษาพิเศษ การศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนด คุณภาพของผู้เรียน สถานศึกษาต้องนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร ไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมประเทศชาติและพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : คำนำ)

ธีระ รุญเจริญ (2546 : 98 - 108) ได้สรุปสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไว้ดังนี้

1. ประกาศใช้ ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2544
2. ลักษณะหลักสูตร

2.1 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ

2.2 เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.3 ครอบคลุม ป. 1 - ม. 6

2.4 สามารถนำไปใช้จัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ

นอกระบบและ ตามอัธยาศัย

2.5 กำหนดคุณภาพผู้เรียน ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

ซึ่งแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้

2.6 ทดลองนำร่องก่อนใช้จริง

3. การกำหนดการใช้

3.1 ปีการศึกษา 2546 ใช้สำหรับ ป. 1 และ ป. 4, ม.1 และ ม.4

3.2 ปีการศึกษา 2547 ใช้สำหรับ ป. 1 - 2 และ ป. 4 - 5, ม.1 - 2 และ

ม. 4 - 5

3.3 ปีการศึกษา 2548 ใช้สำหรับ ป. 1 - ม. 6 ทุกชั้นเรียน

4. เหตุผลความจำเป็น

4.1 ความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเป็นสากล

4.2 หลักสูตร 2533 ใช้มาเกิน 10 ปี โดยมีข้อกำหนดหลายด้าน คือ

4.2.1 การกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลาง ไม่สะท้อนความต้องการของสถานศึกษา และท้องถิ่น

4.2.2 หลักสูตรด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ไม่สามารถผลักดันให้บรรลุตามจุดประสงค์ได้

4.2.3 หลักสูตรเดิมไม่สามารถสร้างพื้นฐานใน การคิด การจัดการ และทักษะในการดำเนินชีวิต การเผชิญปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ

4.2.4 การใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ยังไม่สามารถติดต่อ และค้นคว้า หาความรู้ได้ดีพอ

4.3 การกำหนดให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการศึกษามากใน

4.3.1 จุดหมาย

4.3.2 สาระ

4.3.3 กระบวนการ

5. หลักการ

5.1 หลักความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยและสากล

5.2 หลักความเสมอภาคและทัดเทียมกันในการรับการศึกษาที่ทุกคนมีส่วนร่วม

5.3 หลักการศึกษาตลอดชีวิต ผู้เรียนดำเนินชีวิตที่สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

5.4 หลักความยืดหยุ่นทั้ง สาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้

5.5 หลักความหลากหลายในรูปแบบการจัดการศึกษา โดยครอบคลุม
ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

6. จุดหมาย

มุ่งพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข
มีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพโดยให้มีลักษณะ
อันพึงประสงค์ต่อไปนี้

6.1 เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรม
พุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

6.2 มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน เขียน และค้นคว้า

6.3 มีความรู้อันเป็นสากล คือรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความ
เจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และมีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสาร
และการใช้เทคโนโลยีและปรับวิธีคิด วิธีทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์

6.4 มีทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มีทักษะ
ในการคิด การสร้างปัญหาและการดำเนินชีวิต

6.5 รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

6.6 มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่า
ผู้บริโภค

6.7 เข้าใจประวัติศาสตร์ของชาติ ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี
และยึดมั่น ในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข

6.8 สำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย
ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

6.9 รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงาม
ให้สังคม

7. โครงสร้าง

7.1 ระดับช่วงชั้น 4 ช่วง ๆ ละ 3 ชั้น

7.2 สาระการเรียนรู้

7.2.1 กำหนดสาระประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ เรียนรู้คุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม และวัฒนธรรม

7.2.2 แบ่งสาระการเรียนรู้ เป็น 8 กลุ่ม คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงาน อาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ โดยแบ่งสาระทั้ง 8 เป็น 2 กลุ่มใหญ่

กลุ่มแรก เป็นภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อเป็นพื้นฐานความคิด และเป็นกลุ่ยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤต ของชาติ

กลุ่มที่ 2 เป็นสุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานในความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพ ในการคิด และการทำงานอย่างสร้างสรรค์

สำหรับสิ่งแวดลอมศึกษาแทรกอยู่ในกลุ่มต่าง ๆ แล้วโดยเฉพาะ กลุ่มวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มภาษาต่างประเทศให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษา อื่นให้เรียนตาม ความเหมาะสม

การตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ของนักเรียนแต่ละคนให้สถานศึกษากำหนดเพิ่มขึ้นได้

7.3 กิจกรรมนักเรียน มุ่งพัฒนาความสามารถตนเองตามศักยภาพตามสาระ การเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม เลือกรกิจกรรมตามถนัดและความสนใจ จัดรูปแบบและวิธีการที่ เหมาะสม ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว การปฏิบัติครบวงจร (ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติ ตามแผน ประเมินและปรับปรุง) ควรเน้น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด บำเพ็ญประโยชน์

7.4 มาตรฐานการเรียนรู้ มีการกำหนดคุณภาพผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และเป็นมาตรฐาน 2 ลักษณะ

7.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานตามสาระการเรียนรู้ เฉพาะการพัฒนาคุณภาพทุกคน

7.4.2 มาตรฐานช่วงชั้น ป. 3, ป. 6, ม. 3, ม. 6

หมายเหตุ ให้เพิ่มมาตรฐานตามสภาพปัญหา ชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และตามความสามารถ ความถนัด และ ความสนใจของผู้เรียน

7.5 เวลาเรียน

ป. 1 - 3, 4 - 6	ปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง
ม. 1 - 3	ปีละ 1,000 - 1,200 ชั่วโมง
ม. 4 - 6	ปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1	ช่วงชั้นที่ 2	ช่วงชั้นที่ 3	ช่วงชั้นที่ 4
	(ป. 1-3)	(ป. 4-6)	(ม. 1-3)	(ม. 4-6)
	← การศึกษาภาคบังคับ →			
		← การศึกษาขั้นพื้นฐาน →		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม				
ภาษาไทย	●	●	●	●
คณิตศาสตร์	●	●	●	●
วิทยาศาสตร์	●	●	●	●
สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	■	■	■	■
สุขศึกษาและพลศึกษา	■	■	■	■
ศิลปะ	■	■	■	■
การงานอาชีพและเทคโนโลยี				
ภาษาต่างประเทศ				
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	▲	▲	▲	▲
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 800-1,000 ชม.	ประมาณปีละ 800-1,000 ชม.	ประมาณปีละ 1,000-1,200 ชม.	ไม่น้อยกว่า ปีละ 1,200 ชม.

หมายเหตุ

● หมายถึง สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้ และการแก้ปัญหา

■ หมายถึง สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิด และการทำงาน

▲ หมายถึง กิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้นอกจากสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ

8. การจัดหลักสูตร ปรับใช้ทั้งในระบบ นอกระบบ ตามอรรถาสัย และแนวทางที่ใช้จัดมีดังนี้

8.1 ปฐมวัยเพื่อเตรียมความพร้อม

8.2 การศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละช่วงชั้นตามสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ตามท้องถิ่น ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามความยืดหยุ่น

9. การจัดเวลาเรียน

การจัดเวลาเรียนจะยืดหยุ่นตามสาระการเรียนรู้และกลุ่มวิชา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดเวลาเรียนเป็นรายปี สำหรับ ป. 1-3, ป. 4 - 6, ม. 1-3 และจัดเป็นรายภาค สำหรับ ม. 4 - 6 คัดน้ำหนักรายปีเป็นหน่วย ส่วนกลุ่มภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ใน ป. 1-3 จัด 50% ของเวลาเรียน และ ใน ป. 4 - 6 จัด 40% ของเวลาเรียน

10. การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

10.1 จัดสำหรับด้านศาสนา นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา

10.2 จัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ

10.3 จัดสำหรับผู้บกพร่องในด้านต่าง ๆ ผู้มีความสามารถพิเศษ

10.4 จัดสำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาทางเลือก โดยครอบครัวและ

องค์กรต่าง ๆ

11. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตามกลุ่มวิชา 8 กลุ่ม

12. การจัดการเรียนรู้ จัดตามแนวทางในพระราชบัญญัติจัดตามกระบวนการ

และวิธีการที่หลากหลาย จัดบูรณาการเป็นองค์รวม หลายลักษณะ คือ

12.1 แบบผู้สอนคนเดียว

12.2 แบบคู่ขนาน

12.3 แบบสหวิทยาการ

12.4 แบบโครงการ

13. สื่อการเรียนรู้

13.1 ทุกเวลา ทุกสถานที่

13.2 ทุกสื่อ และแหล่งเรียนรู้

13.3 ผู้เรียน ผู้สอนจัดทำและพัฒนาสื่อ

13.4 ความหลากหลายของสื่อ แนวทางการจัดสื่อการเรียนรู้

13.4.1 ใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น

13.4.2 สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้

13.4.3 ใช้เพื่อการค้นคว้าและส่งเสริมการเรียนรู้

13.4.4 ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ หลากหลาย

13.4.5 สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้

และความแตกต่างระหว่างบุคคล

13.4.6 มีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพสื่อ

13.4.7 ให้มีศูนย์สื่อและแหล่งการเรียนรู้

13.4.8 จัดให้มีเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่น มีการแลกเปลี่ยน
การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น

13.4.9 จัดกำกับ ติดตาม และประเมินการใช้สื่อเป็นระยะ ๆ

14. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

14.1 ให้จัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ

14.2 วัดและประเมินผลตามระดับชั้นเรียน

14.3 มีการประเมินผลทั้ง ระดับสถานศึกษาและระดับชาติ

14.4 จัดเกณฑ์การผ่านทั้งช่วงชั้นที่ 1, 2, 3, 4 และ ป. 1 - 3, ป. 4 - 6,
ม. 1 - 3, ม. 4 - 6 การศึกษาภาคบังคับ (จบได้) และการศึกษาขั้นพื้นฐาน (จบได้)

14.4.1 เกณฑ์การผ่านแต่ละช่วงชั้น (ตามที่สถานศึกษากำหนด)

1) เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม

2) ผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน

3) ผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4) เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

14.4.2 เกณฑ์การจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.4 – 6) ตาม
สถานศึกษากำหนด

1) เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ตามจำนวน
หน่วยกิตและมีผลการเรียน

2) ผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน

3) ผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4) เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

15. เอกสารหลักฐานการศึกษา

ให้สถานศึกษาจัดทำเอกสาร ซึ่งได้แก่ ผลการเรียนรู้ แบบบันทึกผล
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระเบียบสะสมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ แบบแสดงผลการพัฒนา
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เอกสารที่ทุกสถานศึกษาทำเหมือนกัน เอกสารแสดงคุณวุฒิ
การศึกษา แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

16. การเทียบโอนผลการเรียนเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา โดยพิจารณา
จากหลักฐานการศึกษา จากความรู้และประสบการณ์โดยวิธีต่าง ๆ จากความสามารถและ
การปฏิบัติจริง

17. การพัฒนาศักยภาพครู เป็นหน้าที่ของสถานศึกษา โดยใช้ความร่วมมือ
จากครูและสถาบันต่าง ๆ

18. การจัดหลักสูตรสถานศึกษา

18.1 ให้สถานศึกษามีหลักสูตรของตนเอง ประกอบด้วย การเรียนรู้
ทั้งหมด และประสบการณ์อื่นเพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นทั้งรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาที่ต้อง
เรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กำหนดลักษณะที่พึงประสงค์
จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

18.2 จุดมุ่งหมาย

1) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกและเพลิดเพลินในการเรียนรู้

2) เพื่อพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม

18.3 การสร้างหลักสูตร สนองตอบการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและ
สังคม และการเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา ปรับปรุงหลักสูตรไปตามความ
ต้องการและความจำเป็นตลอดเวลา การดำเนินการ กำหนดงานหลักที่สำคัญ ได้แก่

เป้าหมาย มาตรฐาน แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ การติดตามผลและรายงานจัดทำสาระการเรียนรู้จากช่วงชั้นเป็นรายปี หรือรายภาค พร้อมผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ กำหนดสาระการเรียนรู้และผลที่คาดหวังไว้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ออกแบบการเรียนการสอนตามมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ กำหนดเวลาเรียน และจำนวนหน่วยกิตตามช่วงชั้น

แนวทางการจัดทำหลักสูตร จัดทำสาระหลักสูตรโดยกำหนดผลการเรียนที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ตามสาระและมาตรฐาน เวลาและ/หรือจำนวนหน่วยกิต คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ จำนวนเวลา แผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมผู้เรียนเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล

กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม จัดให้มีการวัดและประเมินผลเป็นรายภาค / รายปี และวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

19. การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

19.1 ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

19.2 เพื่อเห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค แก้ไขปรับปรุง

19.3 ประเมินการจัดการศึกษาทั้งระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่ และระดับ

สถานศึกษา

5. การบริหารโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาของไทย (1) ให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ (2) มีการกระจายอำนาจ ไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับ มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 5 - 20) การกระจายอำนาจดังกล่าว จะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการเป็นไปตามหลักการของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จึงถือเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่าง

มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ซึ่งในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงาน บุคคล และการบริหารทั่วไปมีขอบข่ายดังนี้

5.1 การบริหารวิชาการ งานวิชาการเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของ สถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้ กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ ที่จะให้ สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับ ความต้องการของ ผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหาร และการจัดการ สามารถพัฒนา หลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจน การวัดผล และประเมินผล รวมทั้งการวัด ปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชนและท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ และ มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัย การพัฒนาสื่อเทคโนโลยี และ แหล่งเรียนรู้ การนิเทศ และการแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุน และประสานความร่วมมือพัฒนาวิชาการ

5.2 การบริหารงบประมาณ โดยมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และมีความคล่องตัวโปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และ บริหารงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ สถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ทาง การศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพต่อผู้เรียน การบริหารงบประมาณมีขอบข่าย คือ การจัดทำ และเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและ รายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

5.3 การบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจ สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารบุคคล ให้เกิดความคล่องตัว อิสระ ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความเข้าใจ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและ ก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินการบริหารงานบุคคลมีขอบข่ายดังนี้ การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง

การสรรหา และการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการ วินัย และการรักษาวินัย และการออกจากราชการ

5.4 การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลัก ด้านการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน อำนาจความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี อย่างเหมาะสม ส่งเสริมการบริหาร และการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการ บริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามี ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การดำเนินการบริหารทั่วไป จึงมีขอบข่ายดังนี้

การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบ และเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบ การบริหาร และพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้าน วิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม การจัดทำ สำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริม ประสานงานการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการ นักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงาน การศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุม ในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะ และงานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 33 - 73)

สรุปการบริหารสถานศึกษาได้ว่าเป็นการนำความรู้ ความสามารถ เทคนิค/วิธีการมาใช้ ในการดำเนินการในสถานศึกษา โดยมีขอบข่ายงาน 4 ด้าน ได้แก่ งานด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปให้บรรลุเป้าหมาย และ เป็นไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อย มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งในการบริหาร และ จัดการศึกษา นอกจากจะต้องอยู่ในกรอบของกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ เพื่อให้ สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาแล้ว การบริหารจัดการศึกษานั้นควร เป็นไปในรูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรบุคคล และต้องเป็นที่พึงพอใจของผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาอีกด้วย

6. การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องดำเนินการตามหมวดที่ 3 และหมวดที่ 4 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งพอสรุปเป็นแนวปฏิบัติสำหรับโรงเรียนได้ดังนี้ (ธีระ รุญเจริญ, 2546 : 41 - 43)

6.1 ระบบการจัด โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบคือ

(1) การศึกษาในระบบ (2) การศึกษานอกระบบ และ (3) การศึกษาตามอัธยาศัย โดยอาจจัดการศึกษาโดยสามารถใช้เทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบก็ได้ ทั้งจากสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษาก็ได้

6.2 แนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

6.2.1 ถือหลักว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด และสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้

6.2.2 จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติ และเต็มศักยภาพของแต่ละคน

6.2.3 จัดโดยเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งความรู้ และคุณธรรม และเน้นกระบวนการเรียนรู้และการบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1) ความรู้ตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม
2) ความรู้ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3) ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้

4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และภาษา

5) ความรู้และทักษะการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

6.2.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้โรงเรียนจัด ดังนี้

1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) ฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการและการแก้ปัญหา

3) ให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4) สอนโดยบูรณาการ / ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้ สักส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไว้ทุกวิชา

5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง ของการสอน ก่อปรทั้งให้ครูและนักเรียน เรียนรู้ไปด้วยกันจากสื่อและวิทยาการต่าง ๆ

6) จัดการเรียนรู้ทุกที่ ทุกเวลา ให้ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

6.2.5 ให้รัฐดำเนินการและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ให้พอเพียง และมีประสิทธิภาพ

6.3. ให้สถานศึกษาประเมินผู้เรียนจาก :

6.3.1 พัฒนาการ

6.3.2 ความประพฤติ

6.3.3 พฤติกรรมการเรียนและการร่วมกิจกรรม

6.3.4 การทดสอบ

โดยให้เหมาะสมกับระดับและรูปแบบการศึกษาและโรงเรียนที่ใช้วิธี ที่หลากหลายในการจัดสรรการศึกษาต่อ และนำผลการประเมินมาประกอบด้วย

6.4 ให้โรงเรียนจัดทำสาระของหลักสูตร โดยใช้หลักสูตรเป็นแกนกลาง และให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์

6.4.1 จัดให้มีสาระหลักสูตรหลากหลาย โดยให้เหมาะสมกับระดับ การศึกษา วัย และศักยภาพของผู้เรียน

6.4.2 ให้มีสาระหลักสูตรทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพที่สามารถพัฒนา ผู้เรียนให้มีความสมดุลทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

6.5 ให้โรงเรียนร่วมกับบุคคลและองค์กรต่างๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน (มาตรา 29) โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน โดยการจัดการศึกษา อบรมเพื่อแสวงหาความรู้ ข่าวสาร ภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน

7. การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น

7.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและกระบวนการตรวจสอบ หรือ การประเมินว่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพศึกษามากน้อยเพียงไร (Murgatroyd, and Morgan, 1994 : 45)

การประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวข้องกับ การดำเนินการที่สำคัญ 2 เรื่อง ดังนี้

7.1.1 การกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาซึ่งหลักปฏิบัติทั่วไป จะกำหนดโดยองค์กรบุคคล ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีประสบการณ์ ในระบบการศึกษาไทย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 14 -17) มาตรา 31 กำหนดให้ กระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้กำหนดมาตรฐานการศึกษา และมาตรา 34 โดยมีสภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและ คณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้พิจารณาเสนอตามลำดับสายงาน

7.1.2 กระบวนการตรวจสอบและประเมินการดำเนินการจัดการศึกษาว่าเป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพศึกษามากน้อยเพียงไร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 23) มาตรา 48 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 49

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอก ของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ

7.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 23) มาตรา 47 ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

7.2.1 ระบบและกระบวนการประกันคุณภาพภายใน

ระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ระบบการประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากร ของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : 2 – 3)

สถานศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงหลักการและกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1) หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มี 3 ประการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 11)

1.1) จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่ สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิด หรือทำให้บุคลากรเสียหน้า โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่ การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

1.2) การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1.1 ต้องทำให้ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงาน ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงาน ตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มี เป้าหมายชัดเจน ทำตามแผนตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

1.3) การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคน ในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาโดย ในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงาน ที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผลพัฒนา

ปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

2) กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประกันคุณภาพมี 3 ขั้นตอนคือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 :7)

2.1) การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2.2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2.3) การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในระดับเขตพื้นที่การศึกษาฯ และระดับกระทรวง

3) กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของหลักการบริหารที่เป็นกระบวนการครบวงจร (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

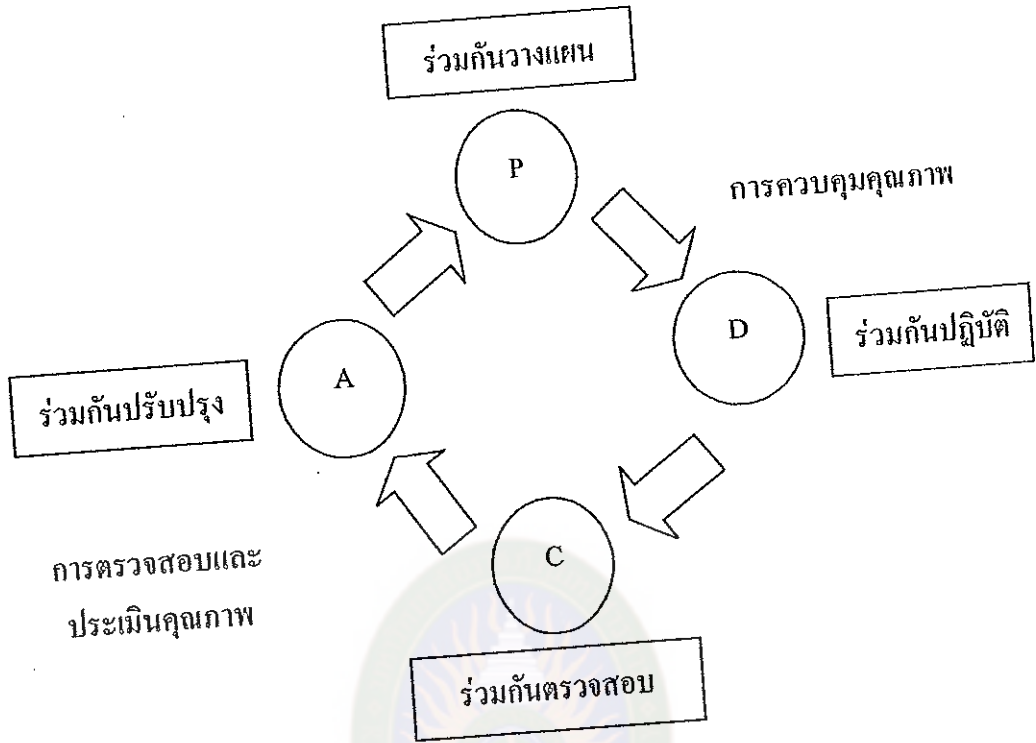
3.1) การร่วมกันวางแผน (Planning)

3.2) การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Doing)

3.3) การร่วมกันตรวจสอบ (Checking)

3.4) การร่วมกันปรับปรุง (Action)

เมื่อพิจารณากระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประเมินคุณภาพและแนวคิดของการบริหารแบบครบวงจรจะเห็นว่ามีความสอดคล้องกัน
ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ของแนวคิดของการประเมินคุณภาพและการบริหารแบบครบวงจร

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 :10

จากแผนภูมิที่ 1 การควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพก็คือ กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารนั่นเอง โดยการควบคุมคุณภาพ คือการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผนและดำเนินการตามแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้วหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตามและประเมินคุณภาพ เพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีความภูมิใจและเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ

- 4) ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการประกันคุณภาพภายในตามกระบวนการที่กล่าวมาแล้ว มีแนวทางและขั้นตอนดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 :13

จากแผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในมี รายละเอียด ดังนี้

4.1) ขั้นตอนการเตรียมการ ซึ่งการเตรียมการที่มีความสำคัญ คือ

4.1.1) การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยต้องสร้าง

ความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีมซึ่งจะจัดทำ การชี้แจงทำความเข้าใจโดยใช้บุคลากรภายในสถานศึกษาหรือวิทยากรมืออาชีพจากภายนอก โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมรับทราบพร้อมกัน และต้อง พัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในให้บุคลากรทุกคนเกิดความมั่นใจ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับ การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการในแต่ละปี ต่อมาเน้นเนื้อหาการกำหนด กรอบและแผนการประเมิน การสร้างเครื่องมือประเมินและการรวบรวมข้อมูล ในช่วงท้าย เน้นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการประเมินและการเขียนรายงานผล การประเมินตนเอง (Self Study Report)

4.1.2) การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการ

ประสานงาน กำกับดูแล ช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงเป็นทีม โดยการตั้งคณะกรรมการควรพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหารซึ่งฝ่ายที่รับผิดชอบ งานใดควรเป็นกรรมการรับผิดชอบการพัฒนาและประเมินคุณภาพงานนั้น

4.2) ขั้นตอนดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย

ขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.2.1) การวางแผน จะต้องมีกำหนดเป้าหมาย แนวทาง

การดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้ สำหรับแผนต่าง ๆ ที่ควร จัดทำคือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนการ ประเมินคุณภาพและแผนงบประมาณ เป็นต้น

4.2.2) การปฏิบัติตามแผน ซึ่งในขณะที่ดำเนินการต้องมี

การเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาและผู้บริหารควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคน ทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ กำกับ ติดตามการทำงานทั้งระดับบุคลากร วิทยากร รายนาม และให้การนิเทศ

4.2.3) การตรวจสอบประเมินผล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่แสดงว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาบรรลุเป้าหมายเพียงใด โดยการประเมินต้องจัดวางกรอบการประเมิน จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ จัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความข้อมูล และการตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

4.2.4) การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เมื่อแต่ละฝ่ายประเมินผลเสร็จแล้วจะส่งผลให้คณะกรรมการรับคิดชอบนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์และแปลผลแล้วนำเสนอผลต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากรนำไปวางแผนในระยะต่อไป และจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศหรือการเขียนรายงานประเมินตนเอง

3) ขั้นการจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เมื่อสถานศึกษาดำเนินการประเมินผลภายในเสร็จแล้วจะจัดทำรายงาน โดยเริ่มจากรวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมินมาวิเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษาและเขียนรายงาน

กิจกรรมเสนอแนะสำหรับการดำเนินการประเมินผลภายในของสถานศึกษา มีดังนี้ (สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 23-160)

กิจกรรมที่ 1 การเตรียมความพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดีของบุคลากรในสถานศึกษา พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจและแต่งตั้งคณะทำงาน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือสนับสนุนการประเมินผลภายใน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมย่อยดังนี้

3.1) สํารวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบุคลากรในสถานศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

3.1.1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของบุคลากรทั้งหมดใน

สถานศึกษา

3.1.2) สํารวจความรู้ความเข้าใจ เจตคติต่อการประเมินผล

ภายในของบุคลากร

3.2) แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลภายในของสถานศึกษา ซึ่งคณะกรรมการนี้ควรประกอบด้วย ผู้บริหาร คณะครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน รวมกันประมาณ 15-20 คน

3.3) จัดเตรียมงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวก ในการดำเนินงานประเมินผลภายใน ซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับปริมาณข้อมูลที่จะ จัดเก็บ แหล่งข้อมูล ประเภทหรือวิธีการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ เป็นต้น

3.4) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน ซึ่งต้องกำหนดกิจกรรมที่จะ ดำเนินการในการประเมินผลภายในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจัดเตรียมการจนถึงการสรุปผล และรายงานผลการประเมิน รวมทั้งระบบการติดตามการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดย ทุกกิจกรรมจะกำหนดเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้น

3.5) การกำกับและติดตามประเมินผลภายใน ผู้บริหารหรือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายต้อง ติดตามกำกับดูแลให้การดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตาม ปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

กิจกรรมที่ 2 การศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ที่ผ่านมา เป็นการรวบรวมและนำข้อมูลพื้นฐานรวมทั้งผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ ผ่านมาแล้ว มาแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดทราบเพื่อพิจารณาตัดสินใจในการกำหนดแนวทาง การประเมินและการพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง ซึ่งวิธีการดำเนินการคือ จัดทำรายงาน สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้นำมาเป็นข้อมูลพิจารณา ตัดสินใจ ดำเนินการต่างๆ ต่อไป ซึ่งข้อมูลควรประกอบด้วย

2.1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสถานศึกษา ได้แก่ ชื่อ ที่ตั้ง ขนาด สถานศึกษา จำนวนอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ จำนวนครูอาจารย์ จำนวนนักเรียน ลักษณะ ชุมชน

2.2) ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ ของสถานศึกษา ได้แก่ นโยบายด้านการบริหาร จัดการ ด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้าน อาคารสถานที่ โดยรายงานว่าที่ผ่านมามีเป้าหมายอย่างไรและมีผลการดำเนินงานเป็นไปตาม แผนมากน้อยเพียงไร พร้อมทั้งสรุปเป็นจุดอ่อน จุดแข็งของการดำเนินงานที่ผ่านมา

กิจกรรมที่ 3 การทำความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับ สภาพและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา เป็นการนำเสนอรายงานผลการดำเนินงานของ

สถานศึกษาให้ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกันและพร้อมที่จะร่วมมือกันดำเนินงานประเมินผลภายในต่อไป ซึ่งมีกิจกรรมย่อยดังนี้

3.1) ตำรวจความเข้าใจของบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยจัดทำแบบสำรวจการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

3.2) ตำรวจสภาพการประเมินผลภายในของสถานศึกษา โดยจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรทั้งหมดของสถานศึกษา ซึ่งแบบสอบถามควรมีหัวข้อดังนี้

3.2.1) ลักษณะการดำเนินงานของสถานศึกษาในการประเมินผลภายในที่ผ่านมาเป็นอย่างไร กิจกรรมที่เกี่ยวข้องมีการทำ หรือไม่ทำอย่างไร

3.2.2) กิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาหรือไม่

กิจกรรมที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน มาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่จะใช้ในการประเมิน เป็นการกำหนดเป้าหมายที่บุคลากรทุกคนในสถานศึกษารับรู้และร่วมกันจัดทำว่าจะมีการตรวจสอบการทำงานของตนเองในด้านใด เรื่องใดบ้าง ซึ่งวิธีการดำเนินงานควรมีขั้นตอนดังนี้

4.1) ตำรวจความคิดเห็นของบุคลากรทุกฝ่ายว่าต้องการให้คณะกรรมการดำเนินงานประเมินผลภายในดำเนินการในเรื่องใดบ้าง อย่างไรบ้าง

4.2) ให้บุคลากรทุกฝ่ายศึกษามาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เปรียบเทียบกับกิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินงานอยู่ว่า กิจกรรมใดที่ควรจัดทำแต่ยังไม่ได้จัดทำ กิจกรรมใดที่ทำอยู่แล้วและกิจกรรมใดที่จะต้องทำเพิ่มเติมจากเดิม

4.3) กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ครอบคลุมความต้องการของบุคลากรที่แสดงไว้ซึ่งกิจกรรมย่อยที่ควรจัดทำมีดังนี้

4.3.1) จัดทำแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเกี่ยวกับกิจกรรมและหัวข้อที่ต้องการจะประเมิน

4.3.2) จัดทำแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่มีอยู่เดิมแล้วว่าสิ่งใดจะนำมาใช้กับการประเมินผลภายในได้บ้าง

4.3.3) กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่จะทำการประเมิน

4.3.4) กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยการศึกษา วิเคราะห์จากมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น

กิจกรรมที่ 5 การกำหนดกรอบการประเมิน เป็นการกำหนดแนวทาง ในการทำการประเมินผลว่าจะดำเนินการอย่างไร เมื่อใดและใครเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องใด ซึ่งวิธีการประเมินจะขึ้นอยู่กับลักษณะของตัวบ่งชี้ เช่น ใช้แบบสอบถามกับตัวบ่งชี้ที่เป็น ความรู้ความเข้าใจ ใช้แบบวัดทางจิตวิทยากับตัวบ่งชี้ที่เป็นนามธรรม ใช้วิธีการสังเกต พฤติกรรมกับตัวบ่งชี้ที่มีพฤติกรรมที่สังเกตได้ ใช้แบบสัมภาษณ์กับตัวบ่งชี้ที่สะท้อนความรู้สึกร หรือความคิดเห็น ใช้วิธีการเก็บจากข้อมูลที่เป็นเอกสารที่มีอยู่แล้วหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ สำหรับกิจกรรมย่อยที่ควรจัดทำคือ

5.1) กำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูลที่เหมาะสมในการประเมินแต่ละตัวบ่งชี้

5.2) กำหนดวิธีการเก็บข้อมูล

5.3) กำหนดขนาดตัวอย่าง

5.4) กำหนดระบบการจัดเก็บข้อมูล

5.5) กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

5.6) กำหนดกรอบการประเมิน

กิจกรรมที่ 6 การกำหนดเกณฑ์การประเมิน ซึ่งมีกิจกรรมย่อยที่ควรจัดทำดังนี้

6.1) กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินตัวบ่งชี้

6.2) ตรวจสอบความเหมาะสมของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสิน

ตัวบ่งชี้ โดยทำเป็นแบบสอบถาม

กิจกรรมที่ 7 การกำหนดวิธีการที่ใช้ในการประเมิน เป็นการที่ คณะกรรมการผู้รับผิดชอบประเมินผลเลือกวิธีการ เครื่องมือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล รูปแบบสอบถาม โครงสร้างคำถามที่จะใช้ และการสร้างเครื่องมือประเมิน โดยเริ่มตั้งแต่ สร้างคำถาม ตรวจสอบคุณภาพ ทดลองใช้ ปรับปรุงก่อนนำมาใช้จริง

กิจกรรมที่ 8 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการกำหนดแนวทาง ในการ วิเคราะห์ข้อมูลที่จัดเก็บมาให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลและนำเสนอ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีกิจกรรมย่อยดังนี้

8.1) เตรียมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ โดยการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและศึกษาลักษณะข้อมูลเพื่อเลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสม

8.2) ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น อาจใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย หรือ ฐานนิยม เป็นต้น

8.3) กำหนดวิธีการนำเสนอข้อมูล เช่น เสนอในรูปตารางสถิติ หรือการบรรยาย หรือแบบกราฟ

กิจกรรมที่ 9 การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษา เป็นการนำผลการประเมินมาใช้วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของสถานศึกษาต่อไป มีกิจกรรมย่อยดังนี้

9.1) สรุปผลการประเมิน

9.2) วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของสถานศึกษา

9.3) ประเมินความต้องการจำเป็น

กิจกรรมที่ 10 แนวทางการพัฒนาสถานศึกษา เป็นการนำจุดอ่อนที่ค้นพบมาวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานต่อไป มีกิจกรรมย่อยดังนี้

10.1) วิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยการนำปัญหาที่เป็นจุดอ่อนมาระดมความคิดของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาสาเหตุและวิธีการแก้ไข

10.2) กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหา

10.3) พัฒนาสถานศึกษาตามวิธีการที่กำหนด โดยจัดทำเป็น

โครงการ

กิจกรรมที่ 11 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง เป็นการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดได้รู้และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรายงานผลการประเมินตนเองควรประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไปมีประวัติสถานศึกษา ที่ตั้ง ลักษณะชุมชน แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ของชุมชน เป็นต้น (2) อาคารสถานที่ (3) แผนภูมิโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา (4) บุคลากร (5) นักเรียน (6) งบประมาณ (7) วิสัยทัศน์ (8) พันธกิจและแผนยุทธศาสตร์

ส่วนที่ 2 การประเมินคุณภาพภายใน ประกอบด้วย (1) ผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละมาตรฐาน (2) สรุปผลการประเมินมาตรฐานแต่ละด้าน

กิจกรรมที่ 12 การใช้ประโยชน์จากการประเมินตนเอง เป็นการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนาปรับปรุงตนเองของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีกิจกรรมย่อย ดังนี้

- 12.1) รายงานผลการประเมิน ซึ่งจะรายงานทุกฝ่ายให้รับทราบ
- 12.2) ปรับปรุงสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

7.2.2 ระบบและกระบวนการประกันคุณภาพภายนอก

ระบบการประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง ระบบการประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก ที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : 2-3)

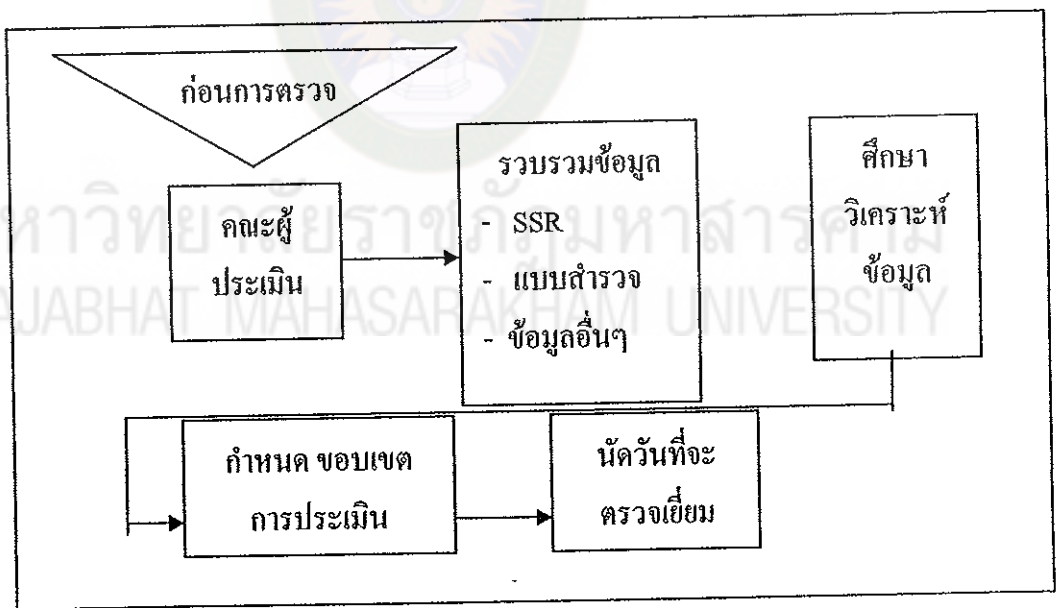
ระบบการประกันคุณภาพภายนอก มีหลักการและกระบวนการ ดังต่อไปนี้

- 1) หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายนอก มี 5 ประการ ดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2544 : 3)
 - 1.1) เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสิน การจับผิดหรือการให้โทษ
 - 1.2) ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
 - 1.3) มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาของชาติโดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบายแต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน
 - 1.4) มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับ และควบคุม

1.5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและ
การพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2) กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นกระบวนการ
ที่คณะผู้ประเมินภายนอกจะรวบรวมและศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการประเมินตนเอง
ของสถานศึกษา ซึ่งเสนอต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน) แล้วเข้าไปตรวจสอบและประเมินคุณภาพของสถานศึกษารวมทั้ง
ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประเมินเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการ
ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานผลการประเมิน
เผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน การประเมินคุณภาพภายนอกประกอบด้วย
ขั้นตอนใหญ่ ๆ 3 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา (2) ระหว่างการ
ตรวจเยี่ยมสถานศึกษา และ (3) หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดในการ
ดำเนินงาน ดังนี้

2.1) ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

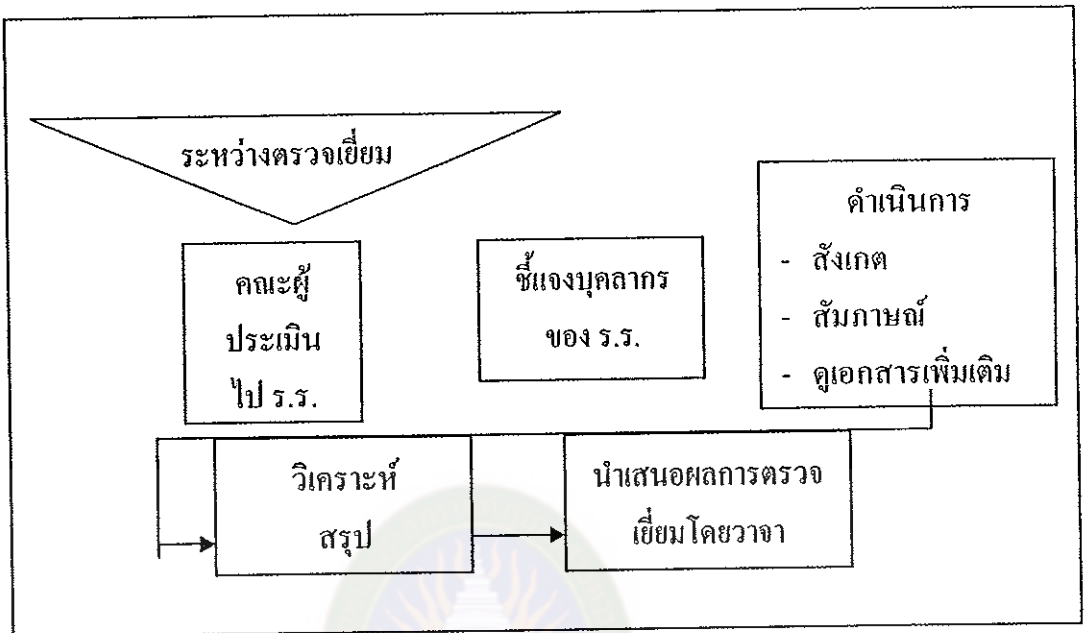
ที่มา: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2544 : 8

เมื่อคณะผู้ประเมินภายนอกได้รับมอบหมายให้ประเมินสถานศึกษาแต่ละแห่ง จะทำการศึกษารายงานการประเมินตนเอง (SSR) ของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจัดส่งมาให้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ล่วงหน้าแล้วนับวันที่จะไป ตรวจเยี่ยมและแจ้งกำหนดการตรวจเยี่ยมต่อสถานศึกษาพร้อมทั้งขอเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพิ่มเติมในกรณีรายงานการประเมินตนเองไม่ชัดเจนหรือไม่สมบูรณ์แล้วตั้งคืนเมื่อศึกษา ข้อมูลเสร็จแล้ว

คณะผู้ประเมินภายนอกทำการศึกษาและวิเคราะห์รายงานการประเมินตนเอง ของสถานศึกษาและเอกสารข้อมูลอื่น ๆ ประกอบแล้วกำหนดประเด็นและรายการข้อมูล ที่จะตรวจสอบ โดยใช้มาตรฐานเพื่อการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นกรอบเพื่อกำหนดว่าระหว่างการตรวจเยี่ยมจะต้องรวบรวม ข้อมูลอะไรบ้างจากแหล่งใด ด้วยวิธีอะไร เพื่อให้มีหลักฐานครบถ้วนเพียงพอในการสรุปผล การประเมินอย่างถูกต้องชัดเจน

หลังจากนั้นร่วมกันวางแผนการตรวจเยี่ยมและแผนการประเมิน กำหนดตาราง การปฏิบัติงานและมอบหมายภาระงานให้ผู้ประเมินภายนอกแต่ละคนให้ชัดเจน แล้วแจ้ง กำหนดการตรวจเยี่ยมต่อสถานศึกษาอย่างน้อย 2 สัปดาห์ล่วงหน้า โดยขอให้สถานศึกษา ช่วยเตรียมสถานที่ในสถานศึกษาที่คณะผู้ประเมินภายนอกจะสามารถทำงานและมีโอกาส ประชุมปรึกษาหารือกันอย่างเป็นอิสระและไม่รบกวนผู้อื่นในระหว่างตรวจเยี่ยม รวมทั้ง จัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าและส่วนที่อาจขอเพิ่มเติม ตลอดจนนัดหมายผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน เพื่อให้คณะผู้ประเมินภายนอกได้พบปะหรือ สัมภาษณ์ตามกำหนดการในตารางการปฏิบัติงานของคณะผู้ประเมินภายนอก

2.2) ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2544 : 10

ระหว่างการตรวจเยี่ยมซึ่งมีกำหนดเวลาประมาณ 3 วัน คณะผู้ประเมินภายนอกจะทำการประเมินคุณภาพสถานศึกษา ทั้งด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และอื่น ๆ ตามรายมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้การตรวจเยี่ยมมิใช่การสร้างแรงกดดันให้กับสถานศึกษา คณะผู้ประเมินจะเข้าไปยังสถานศึกษาในลักษณะผู้ร่วมงานกับสถานศึกษาในการค้นหาสภาพความเป็นจริงของการพัฒนา รวมทั้งให้คำแนะนำมากกว่าที่จะเข้าไปในลักษณะผู้ตัดสินชี้ขาดสิ่งที่คณะผู้ประเมินตรวจสอบ ไม่ใช่สิ่งที่เป็นความลับของสถานศึกษา เนื่องจากจะใช้รายงานการประเมินตนเองที่สถานศึกษาส่งให้ สมศ. เป็นเอกสารหลักในการตรวจเยี่ยมตลอดเวลา

ในระหว่างที่คณะผู้ประเมินอยู่ที่สถานศึกษา สถานศึกษาจะจัดเตรียมห้องให้ 1 ห้อง เป็นห้องทำงานของคณะประเมิน รวมทั้งจัดเตรียมเอกสารต่างๆ ทั้งในส่วนที่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้า และส่วนที่ขอเพิ่มเติม ตลอดจนจะต้องให้โอกาสแก่คณะประเมินในการพบปะหรือสัมภาษณ์บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุปการไปตรวจเยี่ยมของคณะผู้ประเมินภายนอกเป็นการไปทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

2.2.1) สร้างความเข้าใจในการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มในสถานศึกษา ได้แก่ คณะผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง/สมาคมผู้ปกครองและครู นักเรียน/สถานักเรียน พนักงาน เจ้าหน้าที่/บุคลากร สนับสนุนของสถานศึกษา

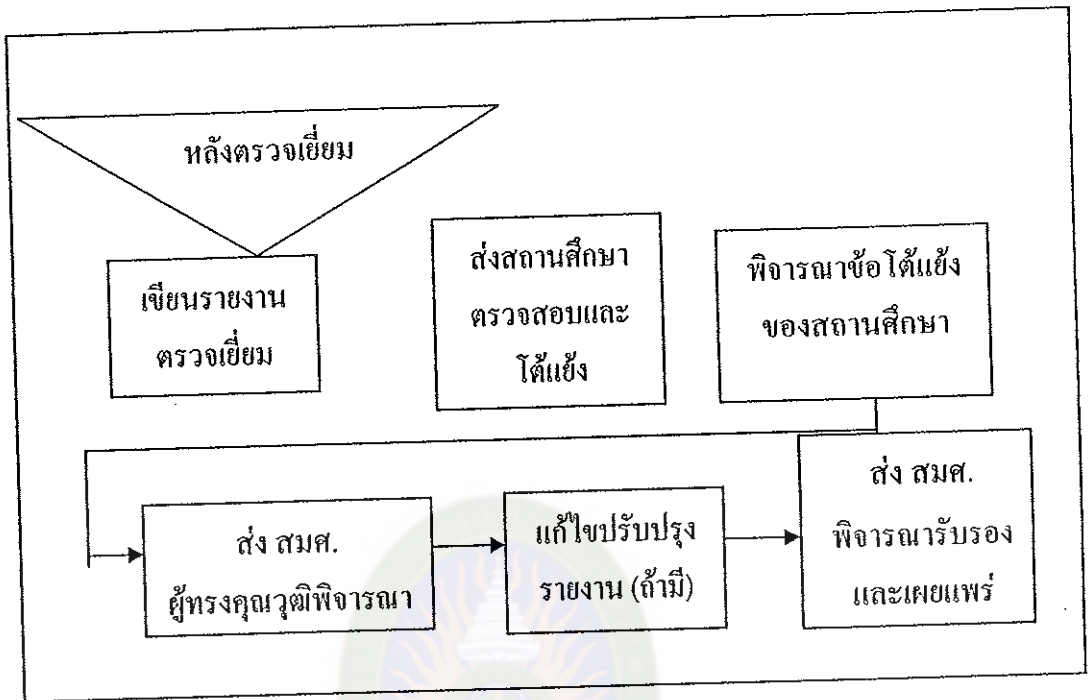
2.2.2) ตรวจสอบหลักฐานเพื่อยืนยันสภาพความเป็นจริงในการพัฒนาตามที่สถานศึกษาได้รายงานการประเมินตนเอง รวมทั้งหลักฐานที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงที่ไม่ได้อยู่ในรายงานการประเมินตนเอง

2.2.3) ตรวจสอบกระบวนการและวิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการได้มาซึ่งข้อมูลหลักฐานว่าได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมน่าเชื่อถือ ครอบคลุมเพียงพอ

2.2.4) ตรวจสอบผลการพัฒนาที่เทียบเคียงกับแผนของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาที่ สมศ. กำหนดเพื่อการพัฒนา และตรวจสอบจุดที่สถานศึกษาจะพัฒนาต่อไป เพื่อดู ความสอดคล้องของแผนกับผลการประเมิน

2.2.5) ประมวลและสรุปผลการตรวจเยี่ยม และให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น

2.3) ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2544 : 13

เมื่อเสร็จภารกิจในการไปตรวจเยี่ยมสถานศึกษาแล้วคณะผู้ประเมินภายนอกจะต้องร่วมกันจัดทำร่างรายงานผลการประเมินสถานศึกษา โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาเขียนให้ตรงตามหลักฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้และตรงตามที่รายงานให้สถานศึกษาทราบด้วยวาจา ไม่ใช่จากความรู้สึกหรือความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ประเมินแล้วจัดส่งให้สถานศึกษาตรวจสอบและโต้แย้งภายใน 15 วันนับจากวันที่ได้รับร่างรายงานฯ ผู้ประเมินพิจารณาแล้วอาจมีการปรับปรุงแก้ไขหรือยืนยันตามรายงานแล้วแต่กรณี เมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนนี้แล้วจึงนำเสนอต่อสำนักงาน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสมศ. พิจารณาความถูกต้องชัดเจน ครอบคลุมสาระที่กำหนดในแต่ละมาตรฐานครบถ้วน และมีความเชื่อถือได้ หากรายงานยังขาดคุณภาพให้ผู้ประเมินทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิและส่งให้สถานศึกษาพิจารณาตรวจสอบโต้แย้งอีกครั้งหนึ่งตามระยะเวลาที่กำหนดเมื่อทั้งหมดเรียบร้อยแล้วสมศ. จึงให้การรับรองและเผยแพร่ต่อไป

ระบบการประกันคุณภาพภายในกับระบบการประกันคุณภาพภายนอก มีความแตกต่างและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดจะต้องดำเนินการให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาแล้ว จัดทำรายงานประจำปีเสนอผู้เกี่ยวข้อง ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกเป็นงานที่ต่อเนื่อง และสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพภายใน เป็นการตรวจสอบผลการประเมินตนเองของ สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโดยหน่วยงานภายนอกเพื่อให้ข้อเสนอแนะในการ ปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอกจึง สัมพันธ์เชื่อมโยงกันด้วยมาตรฐานการศึกษาโดยคำนึงถึงหลักการสำคัญ คือ เอกภาพ เชิงนโยบาย ความหลากหลายในทางปฏิบัติและมุ่งส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มากกว่าการควบคุมหรือการให้ข้อหาโทษ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ระพีพัฒน์ สิริจันทร์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. ปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมพบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาตามสถานภาพของคณะกรรมการระหว่าง ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้แทนจากองค์กรประกอบอื่น พบว่า มีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ปานกลางเช่นเดียวกัน

2. การเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีสถานภาพแตกต่างกัน

ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้แทนจากองค์ประกอบอื่น โดยรวม พบว่า มีปัญหาในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน จำนวน 11 ด้าน และปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านแต่งตั้งที่ปรึกษา และหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบตามที่เห็นสมควร โดยผู้แทนจาก องค์ประกอบอื่นมีปัญหาในการปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหาร โรงเรียน

สมพงษ์ เทียกทุม (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า

1. ปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ส่วนใหญ่ เห็นว่ามีปัญหาระดับปานกลางเพียงด้านเดียวคือ ด้านการกำหนดนโยบายแผนแม่บทและ แผนพัฒนาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.25$) นอกจากนั้นเห็นว่ามีระดับน้อย ด้านที่มีปัญหา น้อยกว่าด้านอื่น ๆ

คือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนการประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่ง วิชาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.13$)

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามตัวแปรสถานภาพ พบว่า คณะกรรมการที่เป็นผู้แทนมาจากภายในกับภายนอก สถานศึกษามีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประมวล อักษาศรี (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอแกลงว่า

1. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ที่เพศต่างกัน มีระดับ การปฏิบัติงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็น

รายค้าน พบว่า ด้านกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ด้านให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ด้านกำกับและติดตามการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษาด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน และด้านแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คณะกรรมการที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อายุปจัน สยามประโคน (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนช่วงชั้นที่ 1-3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอหนองกุงศรี พบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอหนองกุงศรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามสถานภาพปรากฏว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนครู มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติงานโดยรวมสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ทุกกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติงานสูงสุด รองลงมาคือผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนผู้ประกอบการตามลำดับ

เชษม จันทะวงษ์ศรี (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยคณะกรรมการสถานศึกษาทั้งสองกลุ่มได้ให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนการประสานงานกับองค์กร

ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรกับชุมชน และเมื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาระหว่างข้าราชการครูและไม่เป็นข้าราชการครู ทั้งโดยรวมและรายด้าน ทั้ง 12 ด้าน มีความแตกต่างกันทุกด้าน

สมบัติ วิชัย (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 กรณีศึกษาอำเภอโกสุมพิสัย พบว่า

1. ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 กรณีศึกษาอำเภอโกสุมพิสัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการ และด้านงบประมาณ

2. การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 กรณีศึกษาอำเภอโกสุมพิสัย พบว่า

2.1 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนครูมีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่มากกว่าคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนชุมชน

สายหยุด สานก้อย (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า

1. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ทั้งโดยรวม และรายด้าน พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยพบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีบทบาทมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่

ประครอง มิทะลา (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 พบว่า

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา และด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เป็นอันดับสุดท้าย

2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษา และสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 ต่อระดับมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา และด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน

สุรภัสสิณี สมสวัสดิ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถภาพการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า

1. ระดับสมรรถภาพทางการการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนและการจัดระเบียบการประชุม และด้านผู้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี

2. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นสูงกว่าครู

3. ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อระดับสมรรถภาพทางการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบแยกตามขนาดสถานศึกษาที่ละคู่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง มีสมรรถภาพทางการนิเทศสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่กับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีสมรรถภาพทางการนิเทศไม่แตกต่างกัน

สมชาย ชมรัตน์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความสามารถในการบริหารและด้านวิชาการเมื่อพิจารณาตามสภาพโดยรวม พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง พบว่ามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพเชิงปฏิบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังศึกษาค้นคว้าไม่พบจึงได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องบางส่วน ดังนี้

บอยล์ (Boyle, 1992 : 51) ได้ศึกษาด้านการจัดการในโรงเรียน คือ รูปแบบการกระจายอำนาจจากกระทรวงศึกษาธิการไปสู่อาจารย์ใหญ่ของแต่ละโรงเรียน ครู และพ่อแม่ผู้ปกครอง ให้มีอำนาจเต็มทีในการดำเนินการตัดสินใจเกือบทุกส่วนของการศึกษาชุมชนใน โรห์ด ไอส์แลนด์ (Rhode Island) โดยได้รับการส่งเสริมจนครบกำหนด การวิจัยได้ทดสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมโรงเรียนในด้านการจัดการ 2 ส่วน คือ การรวบรวมผลของการสัมมนาคณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารและครูในโรงเรียน และ ทบทวนรายงานข้อตกลงโดยรวมระหว่างคณะกรรมการโรงเรียน สมาคมครู การวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวชี้ว่ามีอิทธิพล ต่อการส่งเสริมโรงเรียนในด้านการจัดการ ได้แก่ โรงเรียนขาดแนวคิดที่แน่นอนในด้านการจัดการ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรและผู้นำท้องถิ่น การขาดความสามารถของคณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนขาดความเอาใจใส่ปล่อยปละละเลยหน้าที่จนเกินไป ขาดความร่วมมือของพ่อแม่ผู้ปกครอง และ ข้อจำกัดในด้านภาษาที่ใช้ติดต่อในการทำข้อตกลงรวมทั้งกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ของรัฐ

เบคเอร์รา (Becerra, 1974 : 9877-A) ได้ทำการวิจัย เรื่อง บทบาท และความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับตัวแทนของชุมชนต่อการวินิจฉัยปัญหาของโรงเรียน โดยคัดเลือกปัญหาของโรงเรียนที่ต้องอาศัยการตัดสินใจร่วมกันของผู้บริหารและตัวแทนชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ทั้งสองฝ่ายพยายามที่จะทำความเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และนโยบายที่ตกลงกันได้ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า

1. ผู้บริหารต้องสนใจและเข้าใจความแตกต่างของชุมชน และต้องพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนได้ในทุกโอกาส

2. ทัศนคติในทางที่ไม่พึงประสงค์ของแต่ละฝ่ายจะเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

3. การให้ประชาชนหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน จะต้องเตรียมข้อมูลให้เขาได้ศึกษาล่วงหน้า

4. ผู้บริหารจะต้องยอมรับในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น และไม่ควรคาดหวังผลที่จะได้รับการเข้าร่วมกับชุมชนมากเกินไป

มิลเลอร์ (Miller, 1998 : 475) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาในมลรัฐเซตอร์เจียน เขาได้ทำการศึกษาถึงสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนในปัจจุบัน และบทบาทที่จะต้องดำเนินการในอนาคต ผลการวิจัย พบว่า การติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับคณะกรรมการ โรงเรียนมีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียน คณะกรรมการ โรงเรียนมีความต้องการที่จะทำหน้าที่อย่างเต็มบทบาทและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน โรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องมีคณะกรรมการ โรงเรียน

สมิท (Smith, 1971 : 2213-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของตัวแทนประชาชนในการวางแผนและพัฒนาการศึกษา พบว่า

1. คณะกรรมการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และตัวแทนประชาชนมีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษา

2. คณะกรรมการจากประชาชนไม่เห็นด้วยกับเรื่องต่างๆ ที่ทางโรงเรียนดำเนินการแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยที่คณะกรรมการ ไม่มีส่วนรู้เห็นหรือรับรู้

3. คณะกรรมการ โรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนเห็นพ้องต้องกันว่าโรงเรียนจะเจริญก้าวหน้าขึ้นกว่าเดิมมาก หากให้มีคณะกรรมการดังกล่าวเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

ชีทซ์ (Sheets, 1987 : 2409-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสัมพันธ์และความคาดหวังของครูใหญ่ ครู และผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา 52 คน ครู 124 คน และผู้ปกครองนักเรียน 74 คน พบว่า ทุกกลุ่มต้องการให้ครูใหญ่ปฏิบัติตามหน้าที่ รองลงมา คือ ครูใหญ่ควรจะเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับอาคารโรงเรียน การประเมินผลการปฏิบัติงานของครู การพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลการศึกษา ส่วนหน้าที่ที่ต้องการให้ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การควบคุมอาคาร ดูแลอาคารต่างๆ จึงได้สอดคล้องกับกฎหมายของรัฐนี้ การทำหน้าที่ครูใหญ่เป็นผู้นำทางการศึกษา และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

จากการที่ได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในข้างต้นแสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่เข้ามามี บทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และจากการที่ได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังกล่าวพบว่า ผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน จึงทำให้ผู้วิจัย สนใจและต้องการที่จะ ศึกษาถึงระดับสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ที่มาจากผู้แทนกลุ่มต่างๆ เพื่อเป็น แนวทางในพัฒนาบุคคลที่จะเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน อันจะมีผลให้ได้แสดงบทบาทอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ และให้มีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มากที่สุดและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาของสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY